

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

فرستنده: حمید محوی

نویسنده: م. راد

۲۶ اگست ۲۰۱۲

ایران و شانزدهمین کنفرانس جنبش عدم تعهد

کنفرانس کشورهای جنبش عدم تعهد (Non - Aigner Movement) یا (NAM) قرار است از تاریخ هفت تا یازده شهریور [سنبله] با شرکت ۱۲۰ عضو این اتحادیه و بیش از ۲۱ ناظر، بان کی کون دبیر کل سازمان ملل و تعدادی از تشکیلات غیر دولتی در تهران برگزار شود. در این اجلاس سران بیش از ۵۰ کشور از جمله روسای جمهور، نخست وزیران، سایر مقامات بلند پایه دولتها و حکومتها این کشورها در آن شرکت خواهند کرد.

این اتحادیه بعد از تشکیلات سازمان ملل متحد که در چمپره پنج کشور قدرتمند اتمی با حق وتو قرار دارد دومین تشکیلات جهانی است که بیش از ۶۰ درصد جمعیت جهان را به خود اختصاص داده و در مجمع عمومی سازمان ملل متحد از اکثریت نزدیک به دوسوم بر خوردار و توسط نمایندگان کشورهای جهان سوم اداره و کنترل می شود به جرأت می شود گفت که این جنبش از نظر ساختاری تنها تشکیلات دموکراتیک جهان است که اکثریت مردم جهان را دربر می گیرد و عملکرد آن در سازمانها و مجامع بین المللی نشان داده است که از پتانسیل بسیار بالا برای تغییر و تحول در ساختار سیاسی، اقتصادی و همکاری بین المللی بر خوردار است و قادر است قدرتهای بزرگ را مهار و وادار به همکاری کند.

در این کنفرانس قرار است آقای موریسی رئیس جمهور مصر که یکی از مدعوین این کنفرانس است ریاست این اتحادیه را طی مراسمی به ایران واگذار کند. کشورهای غربی و اسرائیل تلاش زیادی به عمل آورده بودند تا موریسی، بان کی مون دبیر کل سازمان ملل و دیگر رهبران کشورها از جمله هندوستان در این اجلاس شرکت نکنند.

نفوذ، اعتبار و قدرت این اتحادیه که اکثریت جمعیت جهان را شامل می شود و از پشتیبانی بدون قید و شرط چین بر خوردار است نشان می دهد که کشورهای عضو این اتحادیه با وجود شانتاژها و تهدیدهای کشورهای غربی منافع خود را در این می بینند که وقعی به این ترفندها نگذارند و در این اجلاسها شرکت کنند و تقویت همکاری همه جانبه را در دستور کار خود قرار دهند.

شرکت و همکاری یک پارچه همه اعضای این اتحادیه قدرت چانه زنی و دفاع از منافع ملی تک تک کشورهای عضو را در برابر کشورهای سرمایه داری انحصاری بالا برده و آنها را مجبور می کند تا موضع دفاعی اتخاذ

کنند. همینقدر که تلاشهای امریکا، اسرائیل پادگان نظامی اتمی امریکا، اعضای ناتو در خاورمیانه و اتحادیه اروپا موفق نشده اند از بر گزاری این کنفرانس جلوگیری کنند پیروزی بزرگی برای این اتحادیه به حساب می آید. این جنبش از همان اوایل تشکیل با کار شکنی های فراوانی روبرو شده و تا به امروز همواره تحت فشار قدرتهای تمامی خواه قرار داشته و دارد.

هدف و شعار اصلی کنفرانس تهران صلح جهانی با مشارکت عمومی است که دقیقاً بازتاب نظرات اکثریت توده های زحمتکش جهان است که در زیر چتر این اتحادیه مستقل گرد هم آمده اند و در تلاشند تا حد توان به یاری هم بشتابند و نگذارند که انحصارات امپریالیستی بیش از این در پیشرفت و همکاری این کشورها تخریب کنند. این اتحادیه است که در شورای امنیت سازمان ملل متحد بارها محاصره اقتصادی کوبا، زیمبابوه، فلسطین و کشورهای امریکای لاتین و... را با اکثریت آراء محکوم کرده و هرساله ضمن محکوم کردن امریکا در محاصره کوبا از این کشور می خواهد تا با کوبا مناسبات عادی بر قرار کند. در سازمان ملل متحد امریکا و شوروی سابق تنها کشورهایی بودند که هرکدام بیش از ۸۰ بار از حق وتوی خود استفاده کرده که همین مسأله باعث فلج شدن این سازمان بین سالهای ۱۹۶۵ تا ۱۹۹۰ شده بود.

جنبش کشورهای غیر متعهد پس از رایزنیهای فراوان بین کشورهای یوگسلاوی سابق تحت رهبری مارشال تیتو رهبر انقلاب و رئیس جمهور این کشور یکی از قهرمانان جنگ جهانی دوم و درهم شکننده ماشین جنگی فاشیسم آلمان در جبهه غرب اروپا، جمال عبدالناصر رئیس جمهور و رهبر انقلاب ملی دمکراتیک مصر، رهبر جنبش اتحاد اعراب، رهبر مبارزه برای ملی کردن کانال سوئز و بیرون راندن انگلستان و فرانسه استعمارگران سابق از منطقه خاورمیانه، جواهر لعل نهرو نخست وزیر هندوستان یکی از بر جسته ترین رهبران جهان سوم، همرمز و همیار مهاجماگاندی رهبر استقلال ملی هندوستان و شکست دهنده استعمار انگلستان، دکتر سوکارنو رئیس جمهور و رهبر انقلاب ملی دمکراتیک اندونزی از شخصیتهای بر جسته جنوب شرقی آسیا که خواهان اتحاد کشورهای جنوب شرقی آسیا بود و با کودتای خونین امریکائی سرنگون شد و قوام نکرومه رهبر جنبش ملی دمکراتیک و استقلال کشور غنا، سرانجام اولین کنفرانس این جنبش را در سال ۱۹۶۱ در بلگراد پایتخت یوگسلاوی بر گزار و اعلام موجودیت کرد.

هدف از تشکیل این اتحادیه همکاری در توسعه و پیشرفت اقتصادی بین کشورهایی بود که به بلوک غرب به رهبری امریکا و بلوک سوسیالیستی به رهبری اتحاد شوروی وابسته و متعهد نبودند. ویژه گیهای این اتحادیه آن بود که هر کشوری مستقلانه عمل کرده ولی در چهار چوب منافع مشترک همکاری همه جانبه ای را برای پیشرفت و اعتلای این اتحادیه به پیش می برد.

با رشد تضاد بین دو بلوک شرق و غرب اعضای این اتحادیه کوشش کردند بدون آن که تعهدی به طرفین متخاصم بدهند از تضادهای بین دو بلوک که هرساله بر شدت آن افزوده می شد استفاده کنند. اکثریت اعضای جنبش، استقلال خود را حفظ کرده و عملاً در خدمت دوقطب قرار نگرفتند. در دوره جنگ سرد هر دوقطب آلترناتیو خود را به این اتحادیه که خود به قطب سومی تبدیل شده بود و تمامی کشورهای مستقل را در بر می گرفت ارائه دادند اتحاد شوروی راه رشد غیر سرمایه داری را پوشش داد و در بسیاری از کشورهای جهان سوم از جمله در الجزایر، مصر، سوریه و... سعی کرد برتری این آلترناتیو را به اثبات برساند از طرف دیگر بلوک غرب تمام تمرکز خود را برای تقویت سرمایه داری خصوصی گذاشت و برای درهم شکستن طرح روسیه با زور وارد میدان شد و با

کودتاهای بیشمار از جمله در کشورهای کوچک جنوب شرقی آسیا آلترناتیو خود را به عنوان اولین تجربه به کرسی نشاند.

اتحاد شوروی که با شوروشوق برنامه خود را آغاز کرده بود از درون با مشکلات عدیده ای از جمله اقتصادی مواجه شد که از سالهای ۱۹۸۰ دیگر قادر به پشتیبانی و اجرائی کردن طرح خود نبود در نتیجه بلوک غرب که بهترین دوران تاریخی خود را از دوران حاکمیت بیش از چهارصد ساله سرمایه داری طی می کرد ابتکار عمل را به دست گرفت و با وجود همه تلاشهای لازم برای درهم شکستن این اتحادیه هرگز موفق نشد این جنبش جهانی خود جوش را منحل و از بین ببرد.

کودتا در اندونزی و از دست دادن دکتر سوکارنو ضربه مهلکی به این جنبش وارد کرد در مصر با مرگ ناصر انورسادات و مبارک به جبهه غرب پیوستند تلاش غرب برای متلاشی کردن این جنبش تا تلاشی نظامی یوگسلاوی پیش رفت آنهم زمانی موفق عمل کرد که دیگر اتحاد شوروی وجود خارجی نداشت.

کشورهای غربی از وجود یک کشور مستقل ولی از نظر نظامی قدرتمند مثل یوگسلاوی دل خوشی نداشتند مضاف به این که این کشور با اوضاع آشفته اتحاد شوروی در صدد اتحاد با بلوک شرق از جمله با رومانی و بلغارستان بر آمده بود. طولی نکشید که غرب با کودتا حکومت رومانی را سرنگون کرد و بلغارستان فقیر به راحتی توسط ترکیه با استفاده از اقلیت ترکهای این کشور بی ثبات شد در نتیجه یوگسلاوی که هنوز قدرتمندترین ارتش اروپا را در اختیار داشت موفق نشد در این بخش از اروپا جبهه مستقل و منطقه ای ایجاد کند تجربه شکست فاشیسم المان نازی در جبهه غرب اروپا توسط ارتش یوگسلاوی و عدم تلاشی این کشور از درون، غرب با حمله نظامی مستقیم به این کشور و تجزیه آن عملاً ضربه دیگری به کشورهای عدم تعهد وارد آورد.

اروپای غربی از این کشور که همچنان بر استقلال کشورهای غیر متعهد پافشاری می کرد به شدت عصبانی و ناراضی بود از طرف دیگر یوگسلاوی برای همکاری با جنبش عدم تعهد محدودیتی ایجاد نمی کرد. در نتیجه پیمان نظامی ناتو تصمیم گرفت برای همیشه یکی از بنیان گذاران این جنبش را از صحنه خارج کند و ظرفیت آن را ب حد اقل برساند.

کلینتن رئیس جمهور امریکا این مهم را بر عهده گرفت و با وزیر خارجه یهودی الاصل متولد پراگ خانم مادالین اولبرایت که خانواده او توسط پارتیزانهای مارشال تیتو از دست نازیهای المان در سال ۱۹۳۹ از مرگ نجات یافته و او را تا لندن نیز اسکوروت کردند زمینه نابودی این کشور فراهم شد خانم اولبرایت پس از تلاشی یوگسلاوی با بیشر می تمام گفت که مهم نیست چند ده هزار نفر در یوگسلاوی کشته شدند مهم این است که ما قدرتمندترین ارتش اروپا را که خطری برای همه ما بود از پای در آوریم و بلانی سرش آوریم که هرگز نتواند قد علم کند.

خانم اولبرایت برای در هم شکستن یوگسلاوی از کمک ایران نیز بهره برد و ایران سپاه پاسداران خود را برای همکاری با ناتو به یوگسلاوی فرستاد بعد از پایان این جنگ بود که خانم اولبرایت برای تشکر از رهبران ایران در باره کودتای ۲۸ مرداد [اسد] ۱۳۳۲ رسماً از ایران معذرت خواهی کرد و اجازه داد تا اسناد این کودتا سوخته به حساب آمده و در معرض دید عموم قرار گیرد که نگارنده این مقاله آن را ترجمه و انتشار بیرونی داد.

ایران در زمان حکومت پادشاهی سابق به دلیل آن که در جبهه غرب قرار داشت اجازه نداشت عضو کشورهای غیر متعهد شود ولی پس از انقلاب با اما اگر های فراوان عضو جنبش عدم تعهد شد و در دوره رئیس جمهوری رفسنجانی و خاتمی زمزمه خروج از این اتحادیه به گوش رسید و همکاری تنگاتنگ ایران با غرب در آن دوره نشان می دهد که در درون رژیم ایران جناح قدرتمندی وجود داشت که عضویت ایران در این اتحادیه را به زیان

همکاری با غرب ارزیابی می کرد ولی به تدریج ورق بر گشت و ایران به تجربه دریافت که به نفع ایران است به این اتحادیه جهانی بپیوند و از آن به نفع خود استفاده کند که چنین هم شد و ایران موفق شد در تمامی مجادلات بین المللی نظر کشورهای غیر متعهد را جلب کند و آنها واقعا از ایران از جمله در سازمان ملل و سازمان انرژی اتمی حمایت کرده و می کنند.

هدف بنیانگذاران این اتحادیه که همگی سیاست مداران برجسته دوران خود بودند پیدا کردن راه حل میانبر برای پیشرفت و همکاری و متعادل کردن مناسبات جهانی برای جلوگیری از رشد تضاد های بین المللی بود چه این بهترین فرصت برای باز سازی کشورهای این اتحادیه و تلاش برای افزایش همکاری در سطح منطقه ای و جهانی برای مهار قدرتهای بزرگ در آن دوره بود که به نظر من هنوز این دیدگاه اعتبار خود را از دست نداده است . در کنفرانس این جنبش در ۱۹۷۹ در هوانا پایتخت کوبا فیدل کاسترو اهداف این جنبش را به شرح زیر فرموله کرد.

دفاع از استقلال ملی ، دفاع از چهارچوب تمامیت ارضی کشورها ، دفاع از امنیت ملی ، همکاری همه جانبه بین اعضاء ، مبارزه با امپریالیزم ، مبارزه با استعمار نو ، مبارزه با راسیسم ، مبارزه با تجاوز خارجی ، مبارزه با سرکردگی قدرتهای بزرگ و همکاری در تشکیلاتهای جهانی برای دفاع از منافع مشترک جنبش کشورهای عدم تعهد است.

در سالهای ۱۹۶۰ بین چین و هندوستان که هردو تازه به استقلال رسیده بودند اختلاف مرزی به وجود آمد که منجر به درگیری بین دوکشور تازه استقلال یافته شد در نتیجه این دو کشور بارها برای حل مسأله مرزی پای میز مذاکره رفتند که نتیجه آن ملاقات چوئن لای نخست وزیر چین با جواهر لعل نهرو نخست وزیر هند در دهلی بود در این ملاقات نخست وزیر چین برای حل مشکلات دوکشور پیشنهادهای پنجگانه زیر را ارائه داد این چهار چوب که حالا اعتبار جهانی پیدا کرده عبارتند از :

احترام متقابل و عدم دخالت در امور داخلی یکدیگر، حسن همجواری، عدم استفاده از نیروی نظامی جهت حل مشکلات، برابری و رقابت مثبت، همزیستی مسالمت آمیز و همکاری همه جانبه در تمامی عرصه ها. این پیشنهاد چوئن لای سنگ بنای همکاری بین کشورهای عضو جنبش غیر متعهد ها را مشخص کرد و قرار بر این شد که کشورهای عضو تحت هیچ شرایطی وارد جنگ علیه یک دیگر نشوند .

پنجاه و یک سال از تأسیس این جنبش فراگیر می گذرد در این مدت این جنبش فراز و نشیبها و طوفانهای سهمگینی مانند تلاشی یوگسلاوی تهاجم نظامی گسترده غرب به منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا تجاوز و اشغال عراق ، لیبیا و افغانستان توسط غرب که هر سه از اعضای این جنبش بودند، را پشت سر گذاشت . این جنبش به علت نداشتن نیروی نظامی قدرتمند هنوز با دشواری های دیگری در آینده برای دفاع از منافع خود روبرو خواهد بود و بدون این ساختار کارساز و نیروی نظامی متحد مهار قدرتهای بزرگ کار آسانی نخواهد بود .

این جنبش تا به امروز تنها با کار دیپلماتیک فعال با توجه به امکانات موجود قادر شده است پا بر جا مانده و کشورهای عضو هم سعی نکردند این جنبش را که از آن خود آنهاست زیر سؤال ببرند . اعضای این اتحادیه از چین بارها در خواست پیوستن به این جنبش را کرده بودند ولی چینی ها با تجربه اندوزی از گذشته و تجربه اتحاد شوروی وارد این جنبش نشدند تا بهانه به دست امپریالیستها و نیروهای ارتجاعی برای در هم شکستن آن ندهند. چینی ها به دلیل جمعیت زیاد و گرفتاریهای داخلی که در شصت سال گذشته با آن سر در گریبان بودند تمرکز خود را در داخل برای حل مشکلات معیشتی و امنیت اجتماعی گذاشته ضمن آن که در گیر سازماندهی دفاع از امنیت

ملی خود هستند. موفقیت چین در امور داخلی و اقتصادی تجربه گرانبهایی است که طی سالهای عمر این جنبش در اختیار کشورهای غیر متعهد گذاشته شده تا با توجه به شرایط داخلی هر کشور اعضاء راه حل ویژه خودشان را در تجربه و عمل پیدا کنند.

جنبش عدم تعهد تا حالا موفق شده است که با چنگ و دندان این تشکیلات را سرپا نگه داشته و تعداد آن را به ۱۲۰ عضو برساند. این جنبش نقش بسیار بزرگی در دفاع از منافع کشورهای عضو ایفا می کند مضافاً به این که شرایط ایجاد جبهه های قاره ای را هم فراهم کرده تا جایی که اتحادیه افریقا و اتحادیه امریکای لاتین از وزنه تعیین کننده ای در مناسبات جهانی برخوردارند و می توانند از موضع برابر با قدرتهای بزرگ وارد مجادله برابر شوند. واقعیت این است که سردمداران رژیم ایران تا همین چند سال پیش اهمیتی به این جنبش عظیم جهانی نمی دادند علت آن بود که مثل بسیاری از کشورهای خاورمیانه خود را مرکز ثقل عالم تصور می کردند. تجربه نشان می دهد که کشورما طی دودهه اول نه این که یک نیروی متحد کننده نبوده بلکه تمام تلاش خود را برای واگرایی بین کشورهای منطقه متمرکز کرده بود از جمله آن مخالفت با نیروهای ملی و دموکراتیک در منطقه، مخالفت با جبهه امتناع اعراب، دخالت در امور داخلی همه کشورهای منطقه بدون در نظر گرفتن توان و ظرفیتهای ایران، همکاری با غرب برای تجاوز به یوگسلاوی، عراق، افغانستان، لیبیا و ... تنها بخش کوچکی از فعالیتهای ایران در راستای منافع غرب بوده است. تنها طی سالهای اخیر مسؤولان و ساستمداران ایران پی بردند وزنه ایران با همکاری با این جنبش است که می تواند منافع ملی ایران را تا حدی تضمین کند. این است که ایران با دیپلماسی فعال وارد میدان شد تا از امکانات عظیمی که کشورهای منطقه و جنبش غیر متعهد ها از آن برخوردارند به صورت جمعی که با منافع دیگر اعضای جنبش در تضاد نباشد، استفاده کند. تشکیلات جنبش عدم تعهد بود که در تمامی مجامع بین المللی پشت سر ایران با تمام توان ایستاده و از آن پشتیبانی می کند چرا که منافع خود را در همکاری با کشور مهمی مانند ایران ارزیابی کرده و این همکاری متقابل را ضروری می داند.

کنفرانس جنبش عدم تعهد در تهران یک موقعیت استثنائی برای دفاع از منافع ملی ایران با همکاری اعضای این اتحادیه بزرگ ایجاد کرده است و نشان می دهد که کشور ما در منطقه و جهان دارای جایگاه ویژه ای است که ناشی از موقعیت جغرافیائی و امکانات مادی و معنوی آن است. تلاش کشورهای غربی و اسرائیل برای ناموفق برگزار کردن این کنفرانس تاریخی در ایران ناشی از آن است که ایران نتواند از موقعیت به دست آمده بهترین استفاده را بکند مضافاً به این که رهبری این جنبش که افتخار بزرگی برای هر کشور عضو است به ایران واگذار خواهد شد باید دید آیا رهبران ایران ظرفیت آن را دارند و به اندازه کافی تجربه کسب کرده اند تا همانند رهبران بی مانند این جنبش در گذشته از منافع ایران و همه کشورهای عضو دفاع کنند و در کنفرانس آینده با سری بلند و تجربه ای موفق رهبری آن را به کشوری بدهند که قطب سوم جهان را که همان قطب اکثریت زحمتکشان جهان است با افتخار تحویل بگیرد و از آن پاسداری کند و آن را تکامل بدهد این مهم بستگی به تقویت و پافشاری بر روی تشکیلات این جنبش یادگیری متقابل، تبادل تجربه، همکاری همه جانبه، احترام به حق و حقوق همدیگر، شناخت ظرفیتهای متقابل دیگر اعضاء و جمع بندی دائمی از چگونگی موفقیت و عدم موفقیت این جنبش دارد جنبشی که با اکثریت مردم زحمتکش جهان می رود سرنوشت این قرن را رقم زند.

م. ر. ا. د (25.08.2012)

یادداشت: گستردگی طیف اختلاف نظر با طرز دید نویسنده، ما را برآن داشت، تا به عوض تذکر، نقطه نظرات خویش را به صورت

جداگانه در زمینه تقدیم بداریم. اداره پورتال AA-AA